HADIYAH

د روژې له احکامو څخه

من أحكام الصيام

بشتو

پښتو

علمي كميته چې د مسجد الحرام او مسجد نبوي د ديني
چارو د رهبريت تابع ده

مِنْ أَحْكَامِ الصِّيَامِ

د روژې له احکامو څخه

اللَّجْنَةُ العِلْمِيَّةُ

بِرِئَاسَةِ الشُّؤُونِ الدِّينِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

لومړی مبحث
د روژې معنا، او د رمضان د روژې وجوب

لومړی: د روژې معنا:

روژه: د الله عبادت کول دي د هغو شیانو څخه په ځان ساتلو چې روژه ماتوي د سهار راختلو څخه تر لمر لوېدلو پورې.

دويم: د رمضان د روژې وجوب:

د رمضان روژه د اسلام له ارکانو څخه ده چې د مسلمان دین پرې ولاړ دی. روژه پر تېرو امتونو فرض شوې ده که څه هم د زماني او کیفیت له اړخه توپیر لري؛ لکه څرنګه چې الله تعالی فرمايي: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣﴾ [البقرة: ١٨٣]، ژباړه: «اې هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقیان شئ». (البقرة سورت: ۱۸۳ آیت)، او "کتب" په دې معنا چې فرض ګرځول شوې ده.

د روژې وجوب په کتاب، سنت او اجماع باندې ثابت دی.

- اما د کتاب دلیل يې: د الله تعالی دغه قول دی چې فرمايي:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣ أَيَّامٗا مَّعۡدُودَٰتٖ ...﴾ [البقرة: ١٨٣ – ١٨٤]. ژباړه: «اې هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقیان شئ * د شمېرل شويو ورځو روژې دي». (البقرة: ١٨٣ - ١٨٤).

- اما د سنت دلیل یې: د هغه صلی الله علیه وسلم دغه قول دی چې فرمایي: (بُنِيَ الإسْلَامُ علَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أنْ لا إلَهَ إلَّا اللهُ وأنَّ مُحَمَّدًا رَسولُ اللهِ، وإقَامِ الصَّلَاةِ، وإيتَاءِ الزَّكَاةِ، وصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ البَيْتِ) . ژباړه: «اسلام پر پنځو شیانو بنا دی، د دې ګواهي چې له الله پرته د بندګۍ وړ هیڅوک نه شته او محمد د الله رسول دی، لمونځ قایمول، زکات ورکول، د رمضان روژه نیول او د بیت الله حج کول»[1].

- او د اجماع څخه یې دلیل: ټولو مسلمانانو په دې اتفاق کړی چې د رمضان روژه فرض ده، او چا چې د دې روژې څخه انکار وکړ، هغه

(١) متفق علیه، بخاري په (٨) شمېره (١١/١)، او مسلم، په (١٦) شمېره (٣٤/١) روایت کړې دي.

کافر دی.

دویم مبحث
د رمضان میاشت فضیلتونه

د دې سترې میاشت لپاره سترې ځانګړتیاوې دي چې د نورو میاشتو څخه یې ځانګړې کوي، له هغو جملې څخه:

١) په دې میاشت کې قرآن کریم نازل شوی دی، لکه څرنګه چې الله تعالی فرمایي: ﴿شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِیٓ أُنزِلَ فِیهِ ٱلۡقُرۡءَانُ ...﴾ [البقرة: ١٨٥]. **ژباړه:** «رمضان هغه میاشت ده چې قرآن په کې نازل کړی شوی دی». (البقرة سورت: ١٨٥ آیت).

٢) په دې میاشت کې د جنت دروازې خلاصیږي؛ ځکه چې په دې کې ډیر نیک اعمال ترسره کیږي.

٣) په دې میاشت کې د دوزخ دروازې بندیږي؛ ځکه چې په دې کې ډیر ګناهونه کمیږي.

دغه خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې قول کې ذکر شوې ده: (إذا جاءَ رَمَضانُ فُتِّحَتْ أبْوابُ الجَنَّةِ، وغُلِّقَتْ أبْوابُ النَّارِ، وصُفِّدَتِ الشَّياطِينُ). **ژباړه:** «کله چې رمضان راشي، د جنت دروازې خلاصیږي، او د دوزخ دروازې بندیږي، او شیطانان په ځنځیرونو تړل

کېږي»[1].

٤) او همدارنګه له فضیلتونو څخه یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه قول دی چې فرمایي: (ما مِن حسَنةٍ يَعْمَلُها ابنُ آدمَ إلَّا كتبَ لَهُ عشرُ حسَناتٍ إلى سَبعِ مائةِ ضعفٍ، قالَ اللهُ عزَّ وجلَّ: إلَّا الصِّيامَ فإنَّهُ لي، وأَنا أجزي بِهِ يدَعُ شَهْوتَهُ وطعامَهُ مِن أَجلي، الصِّيامُ جنَّةٌ. للصَّائمِ فرحَتانِ: فرحةٌ عندَ فطرِهِ، وفَرحةٌ عندَ لقاءِ ربِّهِ. ولَخُلوفُ فَمِ الصَّائمِ أطيَبُ عندَ اللهِ مِن ريحِ المِسكِ). **ژباړه:** «د بنی آدم د هر عمل نیکی یو په لسه تر اووه سوه چنده پورې زیاتیږي، الله تعالی فرمایي: پرته له روژې څخه، چې هغه زما لپاره ده او زه پرې اجر ورکوم، ځکه هغه زما لپاره خپل خواهشات او خوراک پرېږدي، او روژه ډال دی، د روژه دار لپاره دوه خوښۍ دي چې خوشحاله کوي یې: کله چې روژه ماته کړي نو خوشحاله شي او کله چې د خپل رب سره مخ شي نو په خپله روژه خوشحاله شي، او د روژه دار انسان د خولې بوی د الله تعالی په نزد د مشکو له بوی څخه پاکیزه دی»[2]. نو د روژې څو چنده کېدل په شمېر

(١) متفق علیه، بخاري په (١٨٩٨) شمېره (٢٥/٣)، او مسلم په (١٠٧٩) شمېره (٧٥٨/٢) روایت کړي دي.

(٢) نسائي په الکبری شمېره ٢٥٣٦ (١٣١/٣) کې نقل کړی دی.

پورې محدود نه دي.

٥) څکه چې په روژه کې د نورو عبادتونو په پرتله اخلاص ډېر وي؛ د هغه صلی الله علیه وسلم د قول پر اساس چې فرمايي: (تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِيْ). **ژباړه:** «زما لپاره يې خپل شهوت، خواړه او څښاک پرېښود»[1].

٦) الله تعالی د روژه نیوونکو لپاره د جنت یوه دروازه ځانګړې کړې ده چې (ریان) نومېږي، چې له هغې څخه نور څوک نه شي ننوتلی.

٧) د روژه نیوونکي لپاره یوه دعا ده چې نه ردېږي؛ لکه څرنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې حدیث کې فرمايي: (للصَّائمِ عندَ فطرهِ دعوةً لا تُرَدُّ). **ژباړه:** «د افطار پر وخت کې د روژه نیوونکي لپاره داسې دعا ده چې نه ردېږي»[2].

٨) او د هغه صلی الله علیه وسلم دغه قول: (مَن صَامَ رَمَضَانَ، إيمَانًا واحْتِسَابًا، غُفِرَ له ما تَقَدَّمَ مِن ذَنْبِهِ). **ژباړه:** «څوک چې د رمضان روژه په

---

(١) مخکنی تخریج و ګورئ.

(٢) ابن ماجه په شمېره ١٧٥٣ (٧٧٥/١) کې نقل کړی دی.

ايمان او د ثواب په نيت ونيسي؛ د هغه مخکني ګناهونه بخښل کېږي»[١].

نو مسلمان لپاره اړين ده چې بايد د ايمان او ثواب په نيت روژه ونيسي ترڅو اجر او د ګناهونو بخښنه ترلاسه کړي.

دريم مبحث

هغه څه چې د رمضان مياشت داخلېدل ثابتوي

د رمضان مياشت داخلېدل په دوو شيانو باندې ثابتېږي:

١) د رمضان هلال -سپوږمۍ- لېدل؛ لکه څرنګه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم په دې حديث کې فرمايي: (إذا رأيتُمُ الهلالَ فَصوموا، وإذا رأيتُموهُ فأفطِروا، فإن غُمَّ عليكُم فاقدُروا لَهُ)، **ژباړه:** «کله مو چې هلال -سپوږمۍ- وليده، نو روژه ونيسئ، او کله مو چې هلال - سپوږمۍ- وليده، نو روژه ماته کړئ، او که لېدل يې ناشونی وي، نو د شعبان مياشت بشپړه کړئ»[٢]، او همدارنګه فرمايي: (لا تَصُومُوا حتَّى تَرَوُا الهِلَالَ، وَلَا تُفْطِرُوا حتَّى تَرَوْهُ). **ژباړه:** «تر هغه چې سپوږمۍ - هلال- مو نه وي ليدلی روژه

---

(١) متفق عليه، بخاري په (٣٨) شمېره (١٦/١)، او مسلم په (٧٦٠) شمېره (٥٢٣/١) روايت کړی دی.

(٢) امام احمد په المسند شمېره ٦٣٢٣ (٤٠٢/١٠)، او نسائي په الكبرى شمېره ٢٤٤٦ (١٠٢/٣) کې نقل کړی دی.

مه نیسئ، او تر هغه چې مو نه وي لیدلې روژه مه ماتوئ»[1].

۲) که چېرې سپوږمۍ -هلال ونه لیدل شي، نو د شعبان میاشت دېرش ورځې بشپړ کړئ؛ لکه څرنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: (الشَّهْرُ تِسْعٌ وعِشْرُونَ لَيْلَةً، فلا تَصُومُوا حتَّى تَرَوْهُ، فإنْ غُمَّ عليْكُم فأكْمِلُوا العِدَّةَ ثَلَاثِينَ). ژباړه: «میاشت نهه ویشت شپې دي، نو تر هغه وخته پورې روژه مه نیسئ چې هلال ونه وینئ، که چېرې لیدل یې نا شوني وي، نو دېرش ورځې بشپړې کړئ»[2].

څلورم مبحث

روژه کې نیت

نیت د هر عمل د صحت لپاره شرط دی، د رمضان د روژې لپاره نیت اړین دی چې باید له شپې څخه نیت وشي؛ لکه څرنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: (مَن لم يُبَيِّتِ الصِّيامَ قَبلَ الفَجرِ، فلا صيامَ لَهُ). ژباړه: «چا چې د روژې نیت د سهار نه مخکې ونه کړو نو د هغه

(۱) متفق علیه، بخاري په (۱۹۰۶) شمېره (۲۷/۳)، او مسلم په (۱۰۸۰) شمېره (۷۵۹/۲) روایت کړی دی.

(۲) متفق علیه، بخاري په (۱۹۰۷) شمېره (۲۷/۳)، او مسلم په (۱۰۸۱) شمېره (۷۶۲/۲) روایت کړی دی.

روژه نشته»[1].

شیخ الاسلام ابن تیمیة رحمه الله وایي: **ژباړه:** "څوک چې پوهیږي چې سبا رمضان دی او غواړي روژه ونیسي، نو د روژې نیت یې کړی دی، که هغه په ژبه نیت وکړي یا نه. دا د ډیری مسلمانانو عمل دی، چې ټول یې د روژې نیت لري"[2].

پنځم مبحث
روژه پر چا باندې فرض ده؟

روژه پر هر مسلمان، بالغ او عاقل فرض ده.

که چیرې روغ او مقیم وي: نو پرې فرض دی چې روژه ونیسي. او که چیرې ناروغ وي: نو پرې فرض دی چې قضا یې راوړي.

او که چیرې روغ وي او مسافر وي: نو هغه اختیار لري چې روژه نیسي او که افطار کوي، خو افطار غوره دی.

- او روژه پر کافر فرض نه ده، او له هغه څخه نه قبلیږي، او که چیرې د رمضان د میاشتې په جریان کې توبه وکړي، نو پاتې ورځې باید روژه ونیسي، او تیر شویو ورځو قضا ورباندې نشته کوم چې د کفر په

(۱) نسائي په الکبرى (۲٦٥۲) شمېره (۳/۱۷۰) کې روایت کړی دی.
(۲) الفتاوى الکبرى (۲/٤٦۹).

حالت کې و.

- او روژه پر کوچنی فرض نه ده، خو که چېرې ممیز وي، نو روژه يې صحیحه ده، او هغه لپاره په نفل کې حسابېږي.

- روژه پر لېوني فرض نه ده، که څه هم د لېونتوب په حالت کې روژه ونیسي، روژه يې صحیح نه ده؛ ځکه چې نیت شتون نه لري.

شپږم مبحث

څوک د روژې په نه نیولو سره معذور دي؟

په رمضان کې د روژې په نه نیولو سره لاندې کسان معذور دي:

۱) هغه ناروغ چې روژه پرې سخته وي، نو هغه لپاره افطار کول مستحب دی.

۲) هغه مسافر چې په سفر کې وي، او یا د رمضان میاشت کې د سفر تصمیم ونیسي او د سفر مسافه يې اتیا کیلو متره او یا له دې څخه ډېره وي.

۳) د حیض او نفاس په موده کې، حایضه او نفساء باندې روژه نیول حرام دي؛ لکه څرنګه چې عائشه رضي الله عنها وايي: **ژباړه:** «موږ ته به دا را پېښ شو، نو موږ ته به د روژې د قضا راوړلو امر وشو، مګر د

لمانځه د قضا راوړلو امر به نه کېده»[1].

٤) هغه ځوک چې اوږدمهاله ناروغي ولري او د درملني تمه يې نه کېږي او د دوامداره ناتوانۍ له امله نشي کولی روژه ونيسي، بايد خپله روژه ماته کړي او د هرې ورځې په بدل کې يو مسکين ته نيمه پيمانه (صاع) غنم يا نور خواړه ورکړي، او پر هغه د روژې قضا نه شته.

٥) هغه بوډا کس چې د روژې نيولو توان نه لري، بايد خپله روژه ماته کړي او د هرې ورځې په بدل کې يو مسکين ته خواړه ورکړي، او هغه باندې قضا نه شته.

٦) که چېرې اميندواره يا شېدي ورکوونکې ښځه د روژې له امله ځان يا خپلو ماشومانو ته د زيان رسولو وېره ولري، نو بايد روژه ماته کړي او قضا يې راوړي، که چېرې هغه يوازې د خپل ماشوم د وېرې له امله روژه ماته کړي، نو بايد د قضا د راوړلو سربېره د هرې ورځې په بدل کې يو مسکين ته خواړه ورکړي.

اوم مبحث

(١) مسلم په خپل صحيح په شمېره ٣٣٥ (١/٢٦٥)٠ کې نقل کړې دی.

د روژې ماتوونکي

۱- جماع:

که چېرې يو څوک د روژې په مياشت کې د ورځې په اوږدو کې جماع وکړي، نو د هغه روژه باطلېږي، او هغه بايد د ورځې پاتې برخه له خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي، هغه بايد توبه وباسي، بخښنه وغواړي، او د هغې ورځې قضا دې راوړي چې جماع يې کړې وه، او هغه بايد کفاره هم ورکړي، چې کفاره يې: د يو غلام آزادول دي، که هغه نه شي موندلی، نو بايد دوه مياشتې پرله پسې روژه ونيسي، او که دوه مياشتې پرله پسې روژه نشي نيولی، نو بايد شپېته مسکينانو ته خواړه ورکړي، هر مسکين ته نيمه پيمانه (صاع) غنم يا نور هغه خواړه ورکړي چې په هيواد کې عام وي.

۲- د مني انزالول، د ښکلولو، لمس کولو، استمنا، يا مکرر ليدلو له امله:

که چېرې د روژه لرونکي د دې لاملونو څخه د يو له امله انزال وشي، نو د هغه روژه باطلېږي، او هغه بايد خپلې روژې ته دوام ورکړي، د هغې ورځې قضا دې راوړي، او هغه باندې کفاره نشته، مگر هغه بايد توبه وکړي، او د خپلې کړنې څخه دې پښيمانه شي، او بخښنه دې

وغوارېي، او له هغو شیانو څخه دې ځان لرې وساتي چې شهوت راپاروي؛ ځکه چې هغه په یو ستر عبادت کې دی.

۳- په قصدي ډول خوړل او څښل.

٤- د روژه نیوونکي څخه د وینې اخیستل د حجامې، د رگ پرې کول، او یا د وینې د ورکولو لپاره د وینې راوېستل.

په حجامه کې اصل د رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه قول دی: (أفطرَ الحاجِمُ والمَحجومُ). **ژباړه:** «حجامه کوونکي او حجامه کېدونکي دواړو خپله روژه ماته کړه»[(١)].

شیخ الاسلام ابن تیمیة رحمه الله وایي: "دا خبره چې حجامه کول روژه ماتوي، د ډېرى حدیث پوهانو نظر دی، لکه احمد بن حنبل، اسحاق بن راهویه، ابن خزیمه، ابن المنذر، او نور"[(٢)].

د روژه لرونکي څخه په غیر قصدي ډول د وینې بهېدل، لکه د پوزې وینه، د جراحت وینه، د غاښ ایستلو وینه، او داسې نور، دا په روژې باندې اغېز نه کوي.

(١) بخاري په (١٩٣٧) شمېره (٣٣/٣)، او احمد په خپل مسند کې په (٢٦٢١٧) شمېره (٢٧٨/٤٣) کې نقل کړې دی.

(٢) مجموع الفتاوى (٢٥٢/٢٥).

٥- کانګۍ کول:

دا د خولې له لارې له معدې څخه د خوړو یا څښاک قصدي ایستل دي، خو که هغه کانګۍ وکړي او په غیر ارادي ډول ترې راوځي، نو دا د هغه په روژه اغیزه نه کوي؛ ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (مَن ذَرَعه القَيءُ فليس عليه قَضاءٌ، ومَنِ استَقاءَ فليَقضِ). **ژباړه:** «هغه څوک چې پرته له اختیاره کانګۍ وکړي هغه باندې قضا نشته، او څوک چې په قصدي ډول کانګۍ وکړي باید قضا راوړي»(١). د ذرعه معنا: غالبېدل دي.

اتم مبحث
د روژې مستحبات

١) پېشلمی؛ د انس بن مالک رضی الله عنه د حدیث له مخې، چې وایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: (تَسَحَّرُوا؛ فإنَّ في السَّحُورِ بَرَكَةً). **ژباړه:** «پېشلمی -سحري- وکړئ؛ ځکه چې په سحري کې برکت دی»(٢).

(١) امام احمد په خپل مسند کې په (١٠٤٦٣) شمېره (٢٨٣/١٦)، او ترمذي په الجامع الکبیر (٧٢٠) شمېره (٩١/٢) کې نقل کړی دی.

(٢) متفق علیه، بخاري په (١٩٢٣) شمېره (٢٩/٣)، او مسلم په (١٠٩٥) شمېره (٧٧٠/٢)

۲) د پېشلمي ځنډول؛ تر هغه چې د سهار د راختلو وېره نه وي.

۳) د لمر لوېدو وروسته د روژې په ماتولو کې بيړه کول. رسول صلى الله عليه وسلم وفرمايل: (لا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا أَخَّرُوْا السَّحُوْرَ وَعَجَّلُوا الْفِطْرَ). **ژباړه:** «زما امت به تر هغه پورې په خير کې وي تر څو چې پېشلمى ځنډوي او په روژه ماتولو کې بيړه کوي»[1].

٤) په تازه کجورو روژه ماتول مستحب دي، که چېرې و نه موندل شي، په وچو کجورو دې روژه ماته کړي، که چېرې و نه موندل شي په اوبو دې روژه ماته کړي؛ د انس رضي الله عنه د قول په اساس: (كَانَ رسولُ الله صلى الله عليه وسلم يُفْطِرُ على رُطَبَاتٍ قَبلَ أنْ يُصَلِّي، فإنْ لم تَكُنْ رُطَبَاتٍ فعَلى تَمَراتٍ، فإنْ لَم تَكُنْ تَمْراتٌ حَسَا حَسَوَاتٍ من ماءٍ).

ژباړه: «د الله رسول صلى الله عليه وسلم به د لمانځه څخه مخکې په تازه کجورو سره روژه ماتوله، که تازه کجورې به نه وې، نو په وچو کجورو سره، او که هغه به هم نه وې، نو په څو غړپو اوبو سره به يې

روايت کړى دى.

(۱) احمد په خپل مسند په (۱۲۵۰۷) شمېره (۳۹۹/۳۵) کې روايت کړى دى.

ماتوله»[1].

٥) د روژه لرونکي لپاره مستحب دی چې د روژې د ماتولو پر مهال دې هغه دعاګانې وکړي چې خوښ يې وي، رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: (إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ دَعْوَةً لَا تُرَدُّ). **ژباړه:** «د روژه ماتي پر وخت د روژه نيوونکي لپاره داسې دعا ده چې نه ردېږي»[2].

٦) د عبادتونو په تولو بنو کې زياتوالی؛ لکه د قرآن کريم لوستل، د الله تعالی ذکر، قيام الليل (تهجد)، د تراويح لمونځ، د سنتو لمونځ، صدقه ورکول، او د نيکۍ په لاره کې لګښت او انفاق کول؛ ځکه چې نېک کارونه بد کارونه له منځه وړي.

نهم مبحث
خبرتياوې

• روژه لرونکی بايد له دروغو، غيبت او ښکنځلو څخه ډډه وکړي، که څوک ورته سپکاوی يا ښکنځلې وکړي، نو هغه بايد په ځواب کې ووايي: زه روژه يم.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: (الصِّيَامُ جُنَّةٌ فلا يَرْفُثْ ولَا

(١) ابو داود په (٢٣٥٦) شمېره (٣٠٦/٢) روايت کړی دی.

(٢) ابن ماجه په (١٧٥٣) شمېره (٧٧٥/١) روايت کړی دی.

يَجْهلْ، وإنِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ: إنِّي صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ). **ژباړه:** «روژه ډال دی نو بد رد دې نه وايي او په ناپوهۍ سره دې عمل نه کوي (چغې دې نه وهي)، که چېرته چا ورسره شخړه وکړه او يا يې ورته کنځلې وکړې، نو دوه ځله دې ووايي چې زه روژه دار يم»[1].

• هغه څه چې روژه لروونکي لپاره منع دي: مضمضه او استنشاق کې مبالغه کول؛ ځکه چې ممکن اوبه د هغه معدې ته لاړې شي.

نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمايي: (وَبَالِغْ فِي الإستنشاقِ إلَّا أن تكونَ صائمًا). **ژباړه:** «او په استنشاق کې مبالغه وکړه، مگر دا چې روژه اوسې»[2].

- مسواک وهل روژې ته ضرر نه رسوي، بلکې مستحب دی او د روژه لرونکي او نورو لپاره د ورځې په اول او اخر کې يې سپارښتنه کېږي، د صحيح قول پر اساس.

لسم مبحث
د رمضان قضا

---

(۱) بخاري په (۱۸۹٤) شمېره (۲٤/۳) روايت کړې دی.

(۲) ابو داود په (۲۳٦٦) شمېره (۳۰۸/۲)، او ترمذي په الجامع الکبير (۷۸۸) شمېره (۱٤۷/۲) روايت کړې دی.

څوک چې د رمضان په میاشت کې د کوم مشروع عذر له امله روژه ماته کړي، لکه هغه شرعي عذر چې له امله یې روژه ماتول جواز لري، یا د کوم حرام عذر له امله، لکه یو څوک چې د جنسي اړیکو (جماع) یا بل څه باندې خپله روژه باطله کړي، نو باید د هغې قضا راوړي؛ لکه څنګه چې الله تعالی فرمایي: ﴿... فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ...﴾ [البقرة: ١٨٤]. ژباړه: «(نو په هغه باندې) د نورو ورځو شمیرل دي». (البقرة سورت: ١٨٤ الآیت). او هغه لره مستحب ده چې د قضا راوړلو لپاره بیړه وکړي؛ ترڅو ذمه داري یې خلاصه شي، او دا مستحب ده چې قضا پرله پسې وي؛ ځکه چې قضا د ادا په څېر ده، که څه هم هغه لره ځنډول یې جواز لري؛ ځکه چې وخت یې اوږد دی.

او همدارنګه هغه کولی شي په جلا توګه یې قضایي راوړي، که چېرې د شعبان تر پایه پورې د قضا شویو روژو په اندازه وخت پاتې وي، نو قضا په پرله پسې ډول اړینه ده؛ د وخت د کمښت له امله، او دا جواز نه لري چې د بل رمضان څخه وروسته یې پرته له کوم عذر څخه وځنډوي.

• څوک چې د روژې قضا تر راتلونکي رمضان پورې وځنډوي، دوه حالتونه لري:

که چیرې هغه د کوم مشروع عذر له امله روژه وځنډوي، لکه دا چې ناروغي يې تر راتلونکي رمضان پورې دوام وکړي، نو هغه باید یوازې د هغې کفاره ورکړي.

که چېرې هغه پرته له کوم عذر څخه روژه وځنډوي، نو هغه باید د روژې د قضاء سربېره، د هرې ورځې په بدل کې د هیواد د اصلي خوراکي توکو څخه نیمه پیمانه (صاع) يو مسکین ته خواړه ورکړي.

• د نفلي روژې نیول د هغه چا لپاره چې هغه باندې د قضا روژه پاتي وي: که چا باندې د رمضان له روژې څخه څه پاتې وي، غوره دا ده چې مخکې له نفلي روژې څخه، لومړی خپل قضا ترسره کړي، مګر، که چېرې نفلي روژه داسې وي چې وخت يې تېرېږي، لکه د عرفې او عاشورا روژې، نو په دې حالت کې د قضايي روژې څخه دې دمخه روژه ونيسي، ځکه چې د قضايي روژې وخت اوږد دی، او د عاشورا او عرفې وخت تېرېږي، مګر د شوال شپږ ورځې روژه نه نیسي مګر د

قضايي روژې وروسته.

دا هغه څه وو چې راټولول يې ممکن وو.

وصلى الله وسلَّم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلَّم تسليمًا كثيراً.

فهرست

لومړی مبحث ١
د روژې معنا، او د رمضان د روژې وجوب ١
دويم مبحث ٣
د رمضان مياشت فضيلتونه ٣
دريم مبحث ٦
هغه څه چې د رمضان مياشت داخلېدل ثابتوي ٦
څلورم مبحث ٧
روژه کې نيت ٧
پنځم مبحث ٨
روژه پر چا باندې فرض ده؟.................................. ٨
شپږم مبحث ٩
څوک د روژې په نه نيولو سره معذور دي؟ ٩
اوم مبحث ١٠
د روژې ماتوونکي ١١
اتم مبحث ١٣
د روژې مستحبات ١٣

نهم مبحث ۱۵
خبرتیاوې ۱۵
لسم مبحث ۱۶
د رمضان قضا ۱۶

هدية
HADIYAH

موسوعة ضيوف الرحمن

مواد منتقاة للحجاج والمعتمرين و الزوار بلغات العالم